

Μετεξέλιξη του Ρωμαϊκού Κράτους
1. Από τη Ρώμη στη νέα Ρώμη (σελ. 6-9)
Φύλλο Εργασίας 1

Τα προβλήματα του ρωμαϊκού κράτους:

Ποια προβλήματα αντιμετώπισε το ρωμαϊκό κράτος τον 3ο αιώνα μ. Χ.;

Εξωτερικά	Εσωτερικά

Οι ενέργειες του Μέγα Κωνσταντίνου για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα:

α) [... ο Κωνσταντίνος] μέσα σε ένα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα περίπου δεκαπέντε ετών πήρε δύο αποφάσεις, καθεμιά από τις οποίες θα άλλαζε το μέλλον του πολιτισμένου κόσμου. Η πρώτη απόφαση ήταν να υιοθετήσει ως επίσημη θρησκεία της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας το Χριστιανισμό – που μόλις πριν από μία γενιά είχε γνωρίσει τους πλέον απηνείς διωγμούς. Η δεύτερη ήταν να μεταφέρει την πρωτεύουσα αυτής της αυτοκρατορίας από τη Ρώμη στην πόλη που έκτιζε, εκεί όπου άλλοτε υπήρχε το παλαιό Βυζάντιο, και η οποία έμελλε να μείνει γνωστή στην ιστορία, για τους επόμενους δεκαέξι αιώνες, με το όνομα Κωνσταντινούπολη. Αυτές οι δύο αποφάσεις και μαζί οι συνέπειές τους είχαν ως αποτέλεσμα να θεωρηθεί ο Κωνσταντίνος – με εξαίρεση το Χριστό, το Βούδα και τον προφήτη Μωάμεθ – ως ο άνθρωπος με τη μεγαλύτερη επιρροή σε ολόκληρη την ιστορία.

(J. J. Norwich, *Βυζάντιο, οι πρώτοι αιώνες*, σ. 22)

β) Το νομισματικό σύστημα:

«Συνεχίζοντας την ανορθωτική νομισματική πολιτική του Διοκλετιανού (284-305), ο Μέγας Κωνσταντίνος (306-337) έθεσε τις βάσεις της βυζαντινής οικονομίας με τη νομισματική μονάδα που επέβαλε στις χρηματικές συναλλαγές, το λεγόμενο νόμισμα (*solidus*). Το νόμισμα ισοδυναμούσε με το 1/72 της λίτρας χρυσού και είχε βάρος 4,54 γραμμάρια. Χρυσές ήταν και οι υποδιαρέσεις του νομίσματος...»

<http://www.fhw.gr/chronos/08/gr/o/index.html>

Αφού μελετήσετε την πηγή καθώς και τις πληροφορίες που δίνει το βιβλίο σας στη σελ. 7 να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

Ποιες αποφάσεις πήρε ο Μέγας Κωνσταντίνος για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα;

-
-

Η όψη της νέας πόλης και η σχέση της με τη Ρώμη:

Υπέθεσε ότι είσαι ένας **Ρωμαίος** αρχιτέκτονας την εποχή που οικοδομείται η νέα πόλη.

Τι έργα θα συμβούλευες το Μέγα Κωνσταντίνο ότι έπρεπε να γίνουν στη νέα πρωτεύουσα; (Λάβε υπόψη σου ότι εκεί προϋπήρχε η αρχαία πόλη)

Η Νέα Ρώμη, ακολούθησε το **ρυμοτομικό σχέδιο** της παλιάς Ρώμης.

Αφού μελετήσετε την πηγή του βιβλίου σας στη σελ. 7, να περιγράψετε τη νέα πρωτεύουσα:

Στις 11 Μαΐου 330 ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση των εργασιών και τελέστηκαν τα εγκαίνια της πόλης. Ποιο όνομα πήρε; Γιατί ονομάστηκε έτσι;

Εργασίες:

α) 1-2, σελ. 9

β) Πηγή 1:

Η εκλογή της πρωτεύουσας «(Ο Κωνσταντίνος) αποφάσισε να χτίσει πόλη, που να της δώσει το όνομά του αντάξια της Ρώμης (...). Κι ενώ καταγινόταν μ' αυτά, παρουσιάστηκε στον ύπνο του ο Θεός και του παράγγειλε ν' αναζητήσει άλλο τόπο. Κι αφού τον οδήγησε στο Βυζάντιο της Θράκης, απέναντι από τη Χαλκηδόνα της Βιθυνίας, του έδωσε εντολή να χτίσει εκεί πόλη και να της δώσει το όνομά του».

Σωζόμενος, Εκκλησιαστική ιστορία, II,3

Πηγή 2:

«(Ο Κωνσταντίνος) θέλοντας να ορίσει την έκταση του τείχους της πόλης, προχωρούσε κρατώντας στο χέρι το δόρυ. Κι επειδή φάνηκε σ' εκείνους που τον ακολουθούσαν, ότι καθόριζε όρια πολύ πιο μεγάλα απ' ό,τι χρειαζόταν, τον πλησίασε κάποιος και τον ρώτησε: «ως πού δέσποτα;». Κι εκείνος του αποκρίθηκε καθαρά: «ως πού να σταματήσει αυτός που προχωρά μπροστά μου», κάνοντας έτσι φανερό ότι μια ουράνια δύναμη βόδιζε μπροστά του και τον οδηγούσε τι να κάνει».

Φυλόστοργος, Εκκλησιαστική ιστορία, II,9

- ✓ Ποια αντίληψη για την κτίση της Κωνσταντινούπολης ενυπάρχει στις δύο πηγές;
- ✓ Στην απάντησή σας να λαβετε υπόψη σας και το είδος των κειμένων απ' όπου προέρχονται τα αποσπάσματα.

-
-

Με βάση τις αποφάσεις του, δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός μέγας;

Ποια θεωρείτε πιο σημαντική; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Ίδρυση της Κωνσταντινούπολης - το νέο διοικητικό κέντρο του Βυζαντίου:

α) Ο Κωνσταντίνος, με τη μεγαλοφυΐα του, εκτίμησε όλες τις οικονομικές, πολιτικές και εκπολιτιστικές δυνατότητες της πόλης. Πολιτικά η Κωνσταντινούπολη, ή όπως συχνά λεγόταν η «Νέα Ρώμη», είχε εξαιρετικές δυνατότητες αντίστασης κατά των εξωτερικών εχθρών, διότι, ενώ ήταν απρόσιτη από τη θάλασσα, από την ξηρά προστατευόταν με τείχη. Οικονομικά είχε κάτω από τον έλεγχό της όλο το εμπόριο της Μάυρης Θάλασσας με το Αιγαίο και τη Μεσόγειο, πράγμα που την έκανε εμπορικό μεσολαβητή ανάμεσα στην Ευρώπη και την Ασία. Τελικά, από εκπολιτιστική πλευρά, η Κωνσταντινούπολη είχε την εξαιρετική δυνατότητα να βρίσκεται κοντά στο πιο αξιόλογο κέντρο του ελληνικού πολιτισμού, τα οποία κάτω από την επίδραση του Χριστιανισμού συνετέλεσαν στη δημιουργία ενός νέου πολιτισμού: του χριστιανο-ελληνο-ρωμαϊκού ή «Βυζαντινού» πολιτισμού.

(Α. Vasiliou, Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, σ. 83)

β) Ο τόπος όπου κατοικούν οι Βυζάντιοι είναι εξαιρετικά πλεονεκτικός από την άποψη της θάλασσας, γιατί τους χαρίζει ασφάλεια και πλούτο, όσο καμιά άλλη χώρα του γνωστού κόσμου. Βρίσκεται ακριβώς στην είσοδο του Εύξεινου Πόντου, έτσι που μήτε να εισπλεύσουν σ' αυτόν, μήτε να εκπλεύσουν είναι δυνατό οι έμποροι χωρίς την άδεια των Βυζαντινών. Ο Εύξεινος Πόντος έχει πολλά από τα χρήσιμα για τη ζωή των άλλων ανθρώπων προϊόντα και όλα αυτά τα εξουσιάζουν οι Βυζάντιοι.

Πολύβιος, Ιστορίες

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα (πηγές, χάρτη) να συμπληρώσεις τον πίνακα με τους λόγους για τους οποίους ο Κωνσταντίνος Α' επέλεξε το συγκεκριμένο σημείο, για να φτιάξει τη νέα του πρωτεύουσα.

Οικονομικοί	Πολιτικοί	Στρατιωτικοί	Θρησκευτικοί

